

կողմից նայողի, կանգնած է մի մարդ, ա-
 զօթողի դիրքով ձեռքերը մեկնած. թու՛մ է
 վերնազգեստի կամ չուխայի թեւը կախ, եւ
 գօտեւորած բաձկոնով, երկարութիւնը ծընկ-
 ներից քիչ ցած հասնող, եւ սասանեան անդ-
 րավարտիկով, ներքեւի մասում նեղացած
 կամ կօշիկի մէջ խրուած: Եկեղեցու շինողի
 քանդակն է այդ: Միւս կողմը պիտի լինէր
 կինը կանգնած, ազօտ կերպով երեւում է
 ստուերադիւր լուսանկարի մէջ:

Եզուարդի Աստուածածինը կանգնած է,
 բայց Յիսուսին զրկել է աջ ձեռքով, իսկ ձա-
 խը կախ կամ սոնները բռնած: Աջ ձեռքով
 զրկելը նկատուում է եւ կոպտական գոր-
 ծուածքների մէջ (Պատկ. 106), բայց նըս-
 տած դիրքով: Ապա նկատելի է, որ հազուու-

ցրած, ավեր դէպի դիտողը, երեւում է եւ
 կոպտական արուեստի մէջ: Հատիճի կոթողի
 (Պատկ. 93) Աստուածածինը Յիսուս գոգում
 նստած, ուրոյն տիպ է:

Ահա թէ ինչպիսի՛ բազմատեսակ քան-
 դակներ է տալիս Հայ արուեստը Աստուա-
 ծածնի պատկերազրութեան համար, նմա-
 նութիւններով ասորական եւ կոպտական հը-
 նագոյն արուեստի հետ:

ԺԴ.

Հելլենիստական ազդեցութիւնը Միջա-
 գետքի եւ Ասորիքի ճանապարհով, Հայաս-
 տանում նոր չէր քրիստոնէութեան պետա-
 կան կրօն հռչակուելու ժամանակ: Արտաշիս-
 եան հարստութեան ներկայացուցիչների դը-

Պատկ. 105

տը մինչեւ սոնները չէ հասնում եւ շեղակի
 գծերով քառանկիւնիների է բաժանուած, մի
 երեւոյթ, որ տեսանք Կողբի քանդակների
 մէջ, նաեւ հին Ասորեստանեայց զարդազրու-
 թեան մէջ, հաւանօրէն ասեղնեզործութեան
 արուեստից ասնուած:

Նստած Աստուածածնի քանդակներ են,
 բայց ոչ օգիղիտրիայի տիպի Պատկ. 73 եւ
 79 թալիւնում, 94 Խարաբաբանքում. զգես-
 տի ծալքաւորումները ասորական, 79-ի մէջ
 հրեշտակների զգեստը ասորա-հայկական,
 բայց ամբողջութեան տպաւորութիւնը նման
 թերայի Աստուածածնին. նաեւ 94-ի զլլի
 հովանին (Muschelbaldachin) կոպտական:
 Իզահատի Աստուածածնի պաշտաման արտա-
 յայտութիւնը, մի ձեռքը դէպի վեր բարձրա-

բամները Տիգրան մեծի, նորա որդու Արտա-
 ւազդի եւ այլոց, անհերքելի ապացոյցներ
 են տալիս այդ իրողութեան: Այդ դրամներից
 ոմանք կտրուած են Անտիոքում: Արտաւազդը
 նոյն իսկ բանաստեղծ էր եւ թատերադեր-
 յոյն լեզուով ըստ Պլուտարքոսի: Հելլե-
 նական արուեստի սիրողներ էին եւ Պար-
 թեւները, հեաեւարար եւ հայ Արշակունի-
 ները, որ յաճախ հռոմէական գերիշխանու-
 թեան էին ենթարկուած: Տրդատ Ա.-ի, հայ
 Արշակունիների հարստութեան հիմնադրի
 ճանապարհորդութիւնը դէպի Հռոմ Ներոնի
 ժամանակ առանց հետեւանքի չէր: Դորա ա-
 պացոյցն էր «Տրդատայ թախտ» կոչուած
 հովանոցը եւ ըստ Մառի մեհեանի շինու-
 թիւնը յունա-հռոմէական ոճով Գաւնիի բար-